

CROWDFUNDINGOVÉ PLATFORMY A ICH KOMPARÁCIA NA ZÁKLADE PÔSOBNOSTI

Mária Žilincíková¹

Abstract: At present, companies operate various forms of financing to finance their projects. One of these resources that comes to the fore is crowdfunding platforms. Therefore, the aim of the article is to compare crowdfunding platforms in selected countries. The comparison focuses on the crowdfunding platforms Starter and Hithit in terms of remuneration criteria.

Keywords: contributor, crowdfunding, e-commerce, optimization.

Úvod

Podniky hľadajú rôzne cesty na financovanie svojich podnikov. Zdroje financovania zahŕňajú priateľov, zamestnancov, externých investorov alebo klientov. Okrem subjektov môžu byť zdrojmi financovania dary, granty, predchádzajúci zisk a ďalšie spôsoby financovania ich projektov [1, 2]. V súčasnej dobe podniky využívajú popri týchto rozmanitých zdrojoch financovania aj crowdfundingové platformy.

Pojem crowdfunding je charakterizovaný ako metóda získavania financií pri vzniku projektov pomocou mikropríspevkov od rôznorodého množstva prispievateľov (jednotlivec, skupina, dar, podnik a od mnohých iných právnych foriem) [3]. Rovnako reprezentuje hromadné financovanie.

V časovom horizonte do roku 2030, sa predpokladá, že v dôsledku digitalizácie spoločnosti bude pomer novovzniknutých pracovných miest k zaniknutým 2:5. Rovnako to platí aj pri financovaní projektov, ktoré prinášajú nové smery ako „business angels“ (Klub podnikateľských anjelov v Slovenskej republike), crowdfunding, fundraising. Dnešná doba je charakteristická tzv. „sharing economy“ (zdieľanou ekonomikou) a všetko sa prispôbuje webovým platformám, ktoré vytvárajú miesto, kde sa stretávajú bežní spotrebiteľ a podnikatelia [4].

Prostredníctvom crowdfundingu malé podniky oslovujú jednotlivcov a iné subjekty, aby im svojimi príspevkami umožnili financovanie ich projektov, ktoré majú v pláne uskutočniť. Zbierka funguje pomocou malých príspevkov od jednotlivých subjektov (občan, fyzická osoba, právnická osoba a pod.). Uvedený subjekt sa spravidla skladá malou čiastkou na kampaň, ktorá vedie ku kombinovanému financovaniu. Predmetné investovanie jednotlivca je adekvátne pre malých investorov. Na druhej strane napomáha tvorcom projektov k splneniu vytvoreného projektu, ktorý by inak nemohli realizovať. Aktuálnym trendom je dĺžka projektu, respektíve kampane, ktorá sa nachádza v rozmedzí od 30 dní a viac [5].

Crowdfunding vznikol z crowdsourcingu, ktorý sa vyznačuje používaním davu na nadobudnutie a uskutočnenie nápadov, inšpirácie, taktiež spätnej väzby, rovnako zložitých riešení [6]. Samotný crowdfunding funguje niekoľkými spôsobmi ako:

¹ Ing. Mária Žilincíková, Katedra spojov, FPEDAS, Žilinská univerzita v Žiline, e-mail: maria.zilincikova@fpedas.uniza.sk

- **Charitatívna verzia** – v tejto forme darca neobdrží nič ako protihodnotu za svoj príspevok do projektu. Uvedeným spôsobom sa uhrádzajú predovšetkým projekty charít či iných neziskových organizácií.
- **Predpredajová verzia** – v uvedenom druhu poberá darca za svoj príspevok nejakú odmenu z úspešného projektu. Spravidla je priamo zodpovedajúca výške jeho daru. Práve túto verziu preferujú napríklad rôznorodí umelci či začínajúci podnikatelia a pod.
- **Podielová verzia** – je zameraná na taký spôsob financovania, v ktorom darca za jeho príspevok nadobudne primeranú časť podniku. Preto je tento druh zhodný s klasickým investovaním do podnikov alebo jeho častí. Diferencia je v tom, že účasť v podniku je väčšinou až po úspešnom uskutočnení projektu. Zisk sa v tomto prípade pohybuje rádovo v desiatkach eur alebo dolárov. Podielový davový príspevok zužitkovávajú hlavne startupy, ktoré takouto formou dokážu vyzbierať peniaze na svoj rozbeh v podnikaní.
- **Pôžičková verzia** – reprezentuje druh mikroúverov. Odlišnosť spočíva v tom, že peňažné prostriedky nepožičiava banka, ale niekoľko drobnejších súkromných sponzorov. Pôžičkovú podobu crowdfundingu si vyberajú najmä podniky, ktoré by iným spôsobom nemali šancu na požičanie peňazí v banke [7].

Formy crowdfundingu

Crowdfunding sa implementoval ako alternatívna možnosť financovania sociálnych podnikov v krajinách, kde nastali počiatočné alebo rozširovacie fázy rozvoja. Práve crowdfunding umožňuje proces financovania prostredníctvom platformy, ktorá napomáha jednotlivcom realizovať nápady alebo projekty pomocou nízkeho objemu kapitálu. Rovnako crowdfunding je výhodnou alternatívou, cez ktorú môžu ľudia zdieľať svoje nápady s ostatnými [8]. Tento smer je v súčasnosti považovaný za novodobý prostriedok financovania malých aj veľkých projektov. Čoraz viac sa tejto problematike začínajú venovať aj na akademickej pôde. Problematikou crowdfundingu sa už od roku 2014 zaoberajú Neubaum, Meyskens, Mollick. Takisto o predmetnej problematike pojednávajú práce autorov ako Belleflamme, Centobelli, Gore, Hoffman, Hui, Indiegogo, Kiva, Lambert, Lehner, Lyons, Mair, Martínez-Climent, Meyskens, Özdemir a Schweinbacher.

Tabuľka 1. Aktívne slovenské crowdfundingové webové platformy

Forma crowdfundingu		Názov platformy	Webová stránka platformy
Na báze darov		Ďakujeme sme	http://dakujeme.sme.sk
		Dobrá krajina	http://www.dobrakrajina.sk
		Ľudia ľudom	https://www.ludialudom.sk
		Srdce pre deti	https://www.srdcepredeti.sk
Na báze odmeny		Hithit	https://www.hithit.com/
		StarLab	https://www.startlab.sk
Na báze odmeny	Business lending	Conda	https://www.conda.sk
		Finnest	https://www.finnest.com/sk
	P2P lending	Investuješ	https://www.investujes.sk
		Maják	https://majak.sk/#/
		Zinc Euro	https://www.zinceuro.sk
Na báze majetkovej účasti		Žltý melón	https://www.zltymelon.sk
		Crowdberry	https://www.crowdberry.sk

Zdroj: vlastné spracovanie podľa [7, 9, 10]

Uvedené webové platformy sa odlišujú v závislosti od typu crowdfundingu, ktorý reprezentujú. Každá z nich dodržiava záväzné právne predpisy, neriadia sa nekalými

obchodnými praktikami. Rovnako nepreferujú neprijateľné zmluvné podmienky a dbajú na prevádzkovanie vlastnej platformy pri dodržiavaní týchto zásad etických pravidiel:

- Princípy etických pravidiel dodržiavajú prevádzkovatelia crowdfundingových platforiem prijatých na území Slovenskej republiky.
- Prevádzkovateľ crowdfundingovej platformy prevádzkuje svoju platformu v súlade s etickými predpismi správania sa v zákonitosti transparentnosti, nediskriminácie, dôvery a otvorenosti informácií. Za týmto účelom boli vytvorené pravidlá ohľadom informácií a ich zverejňovania.

Prevádzkovateľ crowdfundingovej webovej platformy dbá na prehľadné a kompletne zverejnenie informácií o fungovaní platformy, totožne pre podporované projekty, takisto pre investorov (darcov). Taktiež dáva pozor na prehľadné a úplné zverejnenie informácií o poplatkoch alebo o princípe odmeňovania a potenciálnych konfliktoch záujmov prevádzkovateľa platformy [10].

Stará sa o informačné a priebežné zverejňovanie dát o projektoch, v prípade, že platforma umožňuje k financovanie projektov. Takisto dáva pozor na nezverejňovanie neodôvodnených informácií o prednostiach projektov, predovšetkým o výnosoch. Odkrýva nekalé obchodné praktiky a taktiež klamlivú reklamu. Aktualizuje v pravidelných intervaloch prehľadné zverejňovanie rizík spájajúcich sa s investovaním alebo darovaním peňažných prostriedkov pomocou tejto webovej platformy. Dozerá na zachovanie nediskriminačného pomeru projektov aj investorov (darcov) k službám platforiem. Dohliada na integritu pri poskytovaní služieb platformy. Dbá na kontrolu plnenia svojich povinností pri ochrane osobných údajov a súkromia investorov (darcov) podľa pravidiel legislatívy ku GDPR.

Pokiaľ samotný prevádzkovateľ webovej crowdfundingovej platformy vedie financie investorov (darcov), tak ich má v oddelenej evidencii od svojich finančných prostriedkov [10].

Cieľ a metodológia

Cieľom článku je komparácia crowdfundingových webových platforiem pôsobiacich v Slovenskej a Českej republike. V tomto článku boli využité metódy ako sú metóda excerpovania, metóda abstrakcie, metóda komparácie, metóda indukcie a dedukcie a metóda syntézy. Metóda excerpovania bola aplikovaná pri štúdiu odbornej literatúry od rôznorodých autorov. Metóda abstrakcie bola využitá na zúženie skúmanej teoretickej problematiky z veľkého množstva názorov individuálnych autorov na predmetnú problematiku. Výskum sa zameriava na analýzu a následnú komparáciu dvoch vybraných crowdfundingových webových platforiem. Uvedené platformy boli vyselektované na základe najväčšej podobnosti porovnávacích kritérií. Porovnávacie kritériá boli zvolené so zreteľom na všeobecné subjektívne požiadavky prispievateľov na uvedené crowdfundingové webové platformy.

Výsledky

Prevádzkovatelia crowdfundingových webových platforiem, ktoré fungujú v Slovenskej republike za účelom zakladania a vplyvu v transparentnom prostredí, prikróčili k spoločnej iniciatíve dodržiavania zákonitostí a etických pravidiel crowdfundingových webových platforiem na území Slovenskej republiky [11].

Tabuľka 2. Komparácia crowdfundingových webových platforiem Hithit a Startovač

	Startovač	Hithit
--	-----------	--------

Vznik		2013	2012
Územie		Česká republika	Slovenská republika
Typ crowdfundingu		Odmennový	Odmennový
Mena		EUR/CZK	EUR/CZK
Web		www.startovac.cz	www.hithit.com
Typ financovania		Fixné	Fixné
Platobná brána		PayPal	GomGate
Druh projektu		Lubovoľný (musí byť schválený prevádzkovateľom webovej platformy)	Lubovoľný (musí byť schválený prevádzkovateľom webovej platformy)
Doba trvania zbierky		15, 30 alebo 60 dní	Maximálne 45 dní
Minimálny príspevok		Kč 50,--	Kč 10,--
Minimálna provízia		Odporúčaná čiastka prevádzkovateľom je Kč 100,--	Kč 10,--
Výška odmeny pre prevádzkovateľa úspešný projekt	Projekty v CZK	5 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu > = Kč 500 000,-- 7 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu > = Kč 50 000,-- 9 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu < Kč 50 000,--	Čiastka do Kč 200 000,-- alebo do € 7 500,-- 9 % (+ DPH podľa zákonnej výšky) z celkovej vyzbieranej sumy Projektu + Kč 699,-- administratívny poplatok nad Kč 200 000,-- alebo do € 7 500,-- odmena individuálna
	Projekty v EUR	5 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu > = € 20 000,-- 7 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu > = € 2 000,-- 9 % (vrátane DPH) pri cieľovej čiastke projektu < € 2 000,--	
Výška odmeny pre prevádzkovateľa neúspešný projekt		Žiadna provízia	Žiadna provízia
Transakčné poplatky úspešného projektu	Project in CZK	1,25 až 3,5 %	1,5 % + Kč 1,--
	Project in EUR	1,25 až 3,5 %	1,5 % + € 0,10
Transakčné poplatky neúspešný projekt		Kč 0,--/€ 0,--	Kč 0,--/€ 0,--
Kto hradí poplatky	Úspešný projekt	Zakladateľ projektu	Zakladateľ projektu
	Neúspešný projekt	Prispievateľ	Prispievateľ
Skončenie projektu		Uplynutím doby trvania projektu	Uplynutím doby trvania projektu
Užívateľská podpora		24/7	24/7

Zdroj: vlastné spracovanie podľa [7, 9, 10]

V Tabuľke č. 2 vyššie sú uvedené dva typy crowdfundingových webových platforiem. Sú vybrané z hľadiska najväčšej podobnosti a porovnateľnosti. Obe crowdfundingové webové platformy nemajú dlhú históriu fungovania. Vznikli v podobnom období v roku 2012 a 2013. Dobré meno si vybudovali aj napriek tomu, že zatiaľ nefungujú ani jednu dekádu. Startovač aj Hithit predstavujú odmennové webové platformy, ktoré uverejňujú akýkoľvek projekt či zbierku. Sú odsúhlasené prevádzkovateľom s výnimkou charitatívnych projektov.

Pri konkrétnom projekte zohráva dôležitú úlohu druh financovania. Crowdfundingové webové platformy Hithit a Startovač dávajú možnosť svojim prispievateľom a klientom fungovať len prostredníctvom fixného financovania. Zameriavajú sa na projekty na území Slovenskej a Českej republiky. Výhoda, ktorá ich posúva vpred je, že dávajú možnosť svojim

prispievateľom pri výbere meny medzi CZK a EUR. Platobná brána je rôzna, Startovač používa PayPal a Hithit využíva GomGate. Doba trvania zbierky znamená, aký časový priestor má žiadateľ na naplnenie cieľovej čiastky projektu. Najdlhšie časové obdobie umožňuje Startovač, a to až 60 dní. Rovnako dáva možnosť výberu medzi 15, 30 a 60 dňami trvania zbierky. Naproti tomu crowdfundingová webová platforma Hithit limituje maximálny čas priebehu zbierky na 45 dňové obdobie.

Minimálna čiastka prispievateľa na projekt sa líši. U Startovača je to Kč 50,--, u Hithit je to oveľa menej, a to od Kč 10,--. Minimálna provízia, ktorú prispievateľ dostáva po ukončení úspešného projektu je rôznorodá. Najmenšia odmena sa pohybuje od Kč 10,--, ktorú dáva Hithit a najvyššia je odporúčaná prevádzkovateľom platformy Startovač v čiastke Kč 100,--.

V ďalšom kroku je náležité spomenúť, že výška provízie, ktorú si daná crowdfundingová webová platforma odpočíta od cieľovej sumy projektu sa odlišuje podľa projektu, ale aj podľa crowdfundingovej webovej platformy. Startovač sa riadi hranicami Kč 500 000,-- (€ 20 000,--) a Kč 50 000,-- (€ 2 000,--), od najnižšej provízie 5%, 7%, po najvyššiu 9%. Hithit predkladá odpočítanie 9% pri vyzbieranej sume do Kč 200 000,-- (€ 7 500,--). Následne pri väčších čiastkach sa percento znižuje. Takisto Hithit nemá vôbec uvedené pri sumách väčších ako Kč 200 000,-- (€ 7 500,--) úroveň provízie. Práve z toho dôvodu, že každá provízia je individuálna podľa druhu a trvania projektu. Pri neúspešných projektoch sa obe platformy zhodujú a nevyplácajú žiadne odmeny.

Rozdiely sú viditeľné aj pri transakčných poplatkoch. Pri úspešných projektoch uhradza všetky transakčné poplatky zakladateľ projektu. Naopak pri neúspešných projektoch sa účtujú transakčné poplatky na stranu prispievateľa. Výška najväčšieho transakčného poplatku na Hithit je stanovená vo výške 1,5% plus Kč 1,-- (€ 0,10,--). Z pohľadu Startovača sa využívajú transakčné poplatky v rozpätí medzi 1,25% do 3,5%. Veľkou nevýhodou uvedenej crowdfundingovej webovej platformy sú veľmi vysoké transakčné poplatky za príspevky zasielané pomocou SMS.

Tabuľka 3. Stanovenie váh jednotlivým kritériám

Kritérium	Váha
Výber typu CF	8
Prehľadné spracovanie webu	7
Výška odmeny	10
Druh projektu	9
Doba trvania projektu	5
Minimálny príspevok	6
Možnosť výberu financovania	7
Počet platobných metód	6
Druh platobnej brány	5
Platba poplatkov pri neúspešnom projekte	9

Zdroj: vlastné spracovanie podľa [7, 9, 10]

V Tabuľke č. 3 je viditeľných 10 kritérií hodnotenia používateľmi platformy. Najväznejšími kritériami sú výber typu crowdfundingovej platformy, výška odmeny prispievateľa, druh projektu, platba poplatkov pri neúspešnom projekte. Jedným z najdôležitejších kritérií je výška provízie, ktorú musí zakladateľ projektu zaplatiť crowdfundingovej webovej platforme v prípade úspešného projektu. Najmenej dôležitejším kritériom je doba trvania kampane.

Tabuľka 4. Vyhodnotenie jednotlivých variantov

Kritérium	Váha	Startovač	Hithit
Výber typu CF	8	7	7
Prehľadné spracovanie webu	7	4	7
Výška odmeny	10	9	8
Druh projektu	9	9	9
Doba trvania projektu	5	4	3
Minimálny príspevok	6	3	5
Možnosť výberu financovania	7	5	5
Počet platobných metód	6	4	4
Druh platobnej brány	5	5	4
Platba poplatkov pri neúspešnom projekte	9	8	8
Vážený súčet		449	462
Poradie		2	1

Zdroj: vlastné spracovanie podľa [7, 9, 10]

Následným uskutočnením komparácie a rozboru konkrétnych crowdfundingových webových platforiem Startovač a Hithit, ich kritérií s pridelenými váhami, je možné prideliť jednotlivé bodové hodnotenia. Z celkového výsledku je možné usúdiť, že naozaj sú tieto dve crowdfundingové webové platformy porovnateľné. Bodové hodnotenie sa líši len o 13 bodov. S lepším skóre skončila crowdfundingová webová platforma Hithit. Vedie predovšetkým v kritériách ako sú prehľadné spracovanie webu, minimálny príspevok prispievateľa. V ostatných kategóriách sú crowdfundingové webové platformy skoro identické. Startovač má menšiu výhodu vo výške odmeny pre prispievateľa, dobe trvania projektu, druhu platobnej brány. Skončenie projektu pre jednotlivé projekty je možné uplynutím doby trvania projektu, tzn. v momente ukončenia projektu.

Záver

Na základe zistených výsledkov analýzy a následnej komparácie crowdfundingových webových platforiem Startovač a Hithit je možné konštatovať, že v Slovenskej a Českej republike sa začali používať davové spôsoby financovania projektov, ktoré umožňujú zozbierať finančné prostriedky aj takým spoločnostiam alebo začínajúcim podnikateľom, ktorí by v bežnom tržnom prostredí nemali možnosť získať finančné prostriedky od bežných investorov alebo banky. Vo vyššie uvedenej klasifikácii, v prostredí Slovenskej a Českej republiky, lepšie uspela crowdfundingová webová platforma Hithit svojou prehľadnosťou webovej stránky a minimálnym príspevkom pre prispievateľa. V konečnom dôsledku je možné zosumarizovať, že pre prispievateľa sú významné všetky kritéria, ktoré sa dotýkajú poskytovania finančných prostriedkov. Pre zakladateľa projektu sú to doba trvania zbierky, výška odmeny prispievateľovi a transakčné poplatky pri úspešnom projekte. Pri prevádzkovateľovi sú jeho hlavnými kritériami pozornosti predovšetkým prehľadné a kompletne zverejnenie informácií o fungovaní platformy, projekte, vhodne nastavené financovanie jednotlivých projektov, druh projektu a odhaľovanie, prípadne zabránenie nekalým praktikám. Crowdfundingový spôsob financovania projektov je ešte len na začiatku, avšak jeho pôsobenie a rast nie je možné poprieť. [12, 13].

Literatúra

- [1] LYONS, T.: Social Entrepreneurship: How Businesses Can Transform Society, 2010. Approaches to Financing Social Entrepreneurship, 2. Santa Barbara, CA: Praeger
- [2] MEYSKENS, M., CARSRUD, A.: Nascent Green-Technology Ventures: An Exploratory Study Assessing the Role of Partnership Diversity in Firm Success, 2013. Small Business Economics 40 (3): 739–59

- [3] CENTOBELLI, P., CERCHIONE, R., ESPOSITO, E., RAFFA, M.: The revolution of crowdfunding in social knowledge economy, 2016. Literature review and identification of business models. *Advanced Science Letters*, 22(5-6), 1666-1669
- [4] Dopady digitalizace na trh práce v ČR a EU: Oddělení strategických trendů EU, OSTEU Discussion paper 12/2015
- [5] GORE, E. M., DIGIAMMARINO, B.: Crowdfunding for Nonprofits (SSIR) [Web log post], 2014. Accessed November 11, 2014, [online]. [cit. 2020-10-02]. Dostupné na: http://www.ssireview.org/blog/entry/crowdfunding_for_nonprofits
- [6] BELLEFLAMME, P., LAMBERT, T., SCHWIENBACHER, A.: Crowdfunding: An Industrial Organization Perspective, 2010. In Prepared for the Workshop Digital Business Models: Understanding Strategies', held in Paris on June (pp. 25–26)
- [7] Získať peniaze cez crowdfunding nie je ľahké. Za pokus to však stojí. [Www.eprogress.sk](http://www.eprogress.sk) [online]. Bratislava: eProgress.sk, 2019, 25.9.2019. [cit. 2020-08-25]. Dostupné na: <https://www.eprogress.sk/crowdfunding-definicia-a-platformy>
- [8] LEHNER, O. M.: Crowdfunding Social Ventures: A Model and Research Agenda, 2013. *Venture Capital* 15 (4): 289–311
- [9] CF platformy. [Crowdfunding.ciforum.sk](http://crowdfunding.ciforum.sk) [online]. Bratislava: Creative Industry Forum, 2018. [cit. 2020-06-02]. Dostupné na: <https://crowdfunding.ciforum.sk/platforms>
- [10] MARTÍNEZ-CLIMENT, C., ZORIO-GRIMA, A., RIBEIRO-SORIANO, D.: Financial return crowdfunding: literature review and bibliometric analysis, 2018. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 14(3), 527-553
- [11] MEYSKENS, M., BIRD, L.: Crowdfunding and value creation. *Entrepreneurship, 2015. Research Journal*, 5(2), 155-166
- [12] HUI, J. S., GERBER, E. M.: Crowdfunding science: Sharing research with an extended audience, 2015. In Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing (pp. 31-43)
- [13] ÖZDEMİR, V., FARIS, J., SRIVASTAVA, S.: Crowdfunding 2.0: the next-generation philanthropy, 2015. *EMBO reports*, 16(3), 267-271